

zijdeschilden. — *Nympha* I, 384—544 μ , met dorsale achterste zijdeschilden. — *Nympha* II, 560—760 μ , met ventrale voorste en dorsale achterste zijdeschilden. — ♂ 610 μ ; ♀ 640—760 μ ; beide met de 3 soorten van zijdeschilden. Op *Totanus totanus* (L.).

Thecarthra bouveti (Még. et Trt.) komt ook voor in de slagpennen van *Totanus totanus* (L.).

A. C. OUDEMANS.

Arnhem, 27. VII. 1904.

Pteronus spiraeae Zdd. in Nederland.

In mijn opstel, Tijdschr. voor Entom. XLV p. 246, is aangegeven dat de larven van deze Nematide, behalve in 1899 en 1900 door de heeren Reuvens en Ritsema, ook in 1902 door den heer Brants bij Warnsveld gevonden werden. Uit deze laatste larven zijn, evenals vroeger, weder uitsluitend wijfjes gekweekt.

In 1903 werden zij opnieuw door Dr. Reuvens te Oosterbeek aangetroffen en ook in mijn tuin te Arnhem, waarin zich thans vijf planten van *Spiraea aruncus* bevinden, in 1900 en 1901 bij de kweeking dezer bladwespen gebruikt.

In het laatst van Mei 1904 vond ik larven op drie dezer planten; ook vertoonden zij zich in de bloemisterij op Sonsbeek, en werden mij exemplaren toegezonden uit Oosterbeek, thans van eene andere vindplaats aldaar dan vroeger. Buitendien ontving ik er op 2 Juni ongeveer een veertigtal van den heer Bisschop van Tuinen, door dezen te Zwolle van *Spiraea aruncus* in zijn tuin verzameld. De meeste waren volwassen en gingen terstond in den grond en uit deze Zwolsche larven verschenen van 16—28 Juni 27 ♀♀. .. en één ♂! Dit is dus het eerste mannetje dat in Nederland gekweekt is; gevangen zijn de wespen tot nog toe niet.

Zittend tegen den wand van het kweekglas, viel de verschijning van den kleineren man terstond daardoor op, dat de borst niet zwart gekleurd is, zooals bij de wijfjes; hij werd het eerst door mij waargenomen 27 Juni, maar zal toen vermoedelijk reeds eenigen tijd in het glas vertoefd hebben, daar het dier reeds den volgenden dag bezweek.

Wanneer Zaddach zegt: «Die Männchen sind viel heller gefärbt» (Schrift. phys. ökon. Ges. Königsberg XXIII, 1882 p. 189 n°. 85), dan is dit niet in alle opzichten juist. Hij had oude verdroogde exemplaren van Kriechbaumer ter determinatie gekregen en kon dus niet meer de oorspronkelijke kleur der levende wesp onderscheiden. Het ondergezicht is, zooals hij terecht aangeeft, wit, de sprieten, langer dan bij het wijfje, zijn aan den bovenkant zwart, aan den onderkant bruin. De schedel is bruingeel. Abdomen en thorax zijn bonter gekleurd dan bij het ♀, waar deze evenals de schedel zwart zijn; slechts de randjes der segmenten van het achterlijf zijn bij het ♀ zéér licht bruingelig getint. Bij den man is het abdomen levendig bruingeel; midden op de segmenten staan zwarte vlekjes, welke een smal toeloopende zigzag-streep vormen; op de beide laatste segmenten ontbreken deze vlekjes. Schildje en randje om pronotum bruingeel, evenals de pooten, waarvan alleen de achtertarsen zwart-bruin zijn. Stigma en vleugelrand lichter bruin dan bij het ♀; vleugels iets doorzichtiger. Terwijl het wijfje aan den onderkant vuilwit met zwarte borst is, bezit het mannetje hier een veel donkerder kleur: lichtbruin met een rossig tintje, zonder zwart aan de borst.

Uit eieren der Zwolsche wijfjes zijn larven verkregen; wanneer er paring heeft plaats gehad, is er dus kans meer manlijke nakomelingen te zien verschijnen. De parthenogenetische kweek dezer soort leverde steeds alleen wijfjes.

Terwijl de spiraea-wesp hier te lande zich in tuinen en plantsoenen meer begint te verspreiden, is zij elders nog zelden waargenomen. Konow toch vermeldt in zijne «Revision der Nematidengattung Pteronus Jur.»: «Bisher nur aus Baiern, Oesterreich und Holland bekannt» (Zeitschr. für system. Hymenopterologie und Dipterologie, 1903 p. 367).

A. J. VAN ROSSUM.

Kannibalisme bij *Dicranura vinula* L.

Door R. Zang, te Darmstadt, wordt in de Allg. Zeitschr. für Entom. 9 Band. p. 225 bericht, dat zeer jonge, eenkleurige *vinula-*